

Inklusiivinen ammattillinen koulutus

**Kohti inklusiivista ammatillista koulutusta -
webinaarisarja 18.8.2025**

Minna Seppälä, Anne Lindström ja Seija Eskola

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

INKLU – Kohti inklusiivista ammatillista koulutusta

Tavoitteena on, että kaikki ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat saavat tarvitsemansa tuen yhdenvertaisesti.

www.jamk.fi/inklu

Toteutusaika 1.3.2024 – 31.8.2026

jamk

 Haaga-Helia

 HAMK
Hämeen ammatti-
korkeakoulu

 OAMK
OULUN AMMATTIKORKEAKOULU

 Tampereen
ammattikorkeakoulu

KOULUTUSKESKUS
BRAHE

Keuda

 Amattiopisto
SPESIA

 SAVON
KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ

 salpaus
Koulutuskeskus | Further Education

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Kohti inklusiivista ammatillista koulutusta -webinaarisarja 2025-2026

- Webinaarisarja tarjoaa ammatillisen koulutuksen henkilöstölle ja johdolle omaan työhön sovellettavaa tietoa ja välineitä oppimisen tukemiseen sekä inklusiivisen ammatillisen koulutuksen kehittämiseen.
- Webinaarisarja sisältää 8 webinaaria. Tallenteet ovat katsottavissa jälkikäteen INKLU –hankkeen [www-sivuilta](#) (ei keskusteluosuutta)

Webinaarit toteutetaan osana valtakunnallista Kohti inklusiivista ammatillista koulutusta -hanketta. Webinaarien toteutuksesta vastaavat kaikki INKLU-hankkeen toteuttajat - ammatilliset opettajakorkeakoulut ja ammatillisen koulutuksen järjestäjät yhteistyössä.

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Tervetuloa webinaariin!

Käytännön vinkkejä

- Pidäthän mikrofonin kiinni tilaisuuden aikana.
- Esitysosuus klo 15.00–15.45 tallennetaan.
- **Kysymykset ja kommentit tervetulleita klo 15.45 – 16.00!**
Keskusteluosuutta ei tallenneta.
- Webinaari on katsottavissa myöhemmin INKLU -hankkeen verkkosivuilla.
- Tilaisuuden materiaalit tulevat jakoon tapahtumasivulle.
- Kysyttävää webinaarin jälkeen?
Projektipäällikkö Seija Eskola, etunimi.sukunimi@jamk.fi

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Inklusiivinen ammatillinen koulutus -webinaari

Minna Seppälä

lehtori, erityisopettaja

Tampereen ammattikorkeakoulu
väitöskirjatutkija, Tampereen
yliopisto

Anne Lindström

erityisopettaja

Koulutuskeskus Salpaus

Seija Eskola

lehtori, erityisopettaja

Jyväskylän ammattikorkeakoulu,
ammattillinen opettajakorkeakoulu

Euroopan unionin
osarahoittama

www.jamk.fi/inklu

INKLU

Webinaarin ohjelma

Klo 15.00-15.05 Tervetuloa!

Klo 15.05-15.20 Näkökulmia inklusioon

Minna Seppälä, lehtori, Tampereen ammattikorkeakoulu
väitöskirjatutkija, Tampereen yliopisto

Klo 15.20-15.35 Inklusiivisia käytänteitä ammatillisessa koulutuksessa

Anne Lindström, erityisopettaja, Koulutuskeskus Salpaus

15.35-15.45 Oppimisen tuen lakiuudistus ja inklusio

Seija Eskola, lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, ammatillinen
opettajakorkeakoulu

Klo 15.45–16.00 Yhteistä keskustelua ja kysymyksiä (ei tallenneta)

Webinaarin päätös

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Näkökulmia inklusioon

Minna Seppälä, lehtori, väitöskirjatutkija

TAMK, TAU

**Euroopan unionin
osarahoittama**

INKLU

Inkluusion kehityskulku

Segregaatio: Alun perin oppilaat, joilla oli erityistarpeita, erotettiin omiin erityisluokkiinsa tai -kouluihinsa. Tämä segregaatio perustui ajatukseen, että erityistarpeiset oppilaat hyötyisivät parhaiten erillisestä opetuksesta.

Integraatio: 1900-luvun puolivälissä alkoi integraation aikakausi, jolloin erityistarpeiset oppilaat sijoitettiin yleisopetuksen luokkiin, mutta heille tarjottiin edelleen erillisiä tukipalveluja. Integraation tavoitteena oli vähentää eristämistä ja edistää sosiaalista vuorovaikutusta.

Inklusio: 1990-luvulta lähtien inklusion käsite alkoi yleistyä. Tämä lähestymistapa korostaa kaikkien oppilaiden täysimääräistä osallistumista ja osallisuutta koulu yhteisössä.

Tällä hetkellä inklusio on keskeinen periaate monissa koulutusjärjestelmissä ympäri maailmaa.

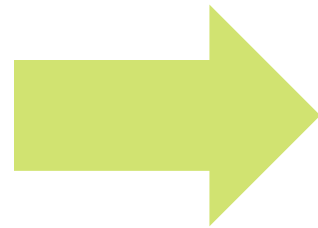
Inklusion tärkeitä lähtökohtia

YK:n ihmisoikeuksien julistus (1948)

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista (1989)

Unescon Salamancan sopimus (UNESCO 1994)

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (2006)

Inklusio ei ole mielipidekysymys. Se on perusarvo, johon liittyy tasa-arvo, osallisuus, erilaisuuden arvostaminen, yhteisöllisyys.

Inklusion lähtökohdat perustuvat ajatukseen, että kaikki ihmiset, riippumatta heidän taustastaan, kyvyistään tai ominaisuuksistaan, tulisi ottaa mukaan ja saada yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ja menestyä.

Ainscow & Miles, 2009;
Booth, 2011

Euroopan unionin
osarahioittama

INKLU

Inklusiokeskustelun näkökulmia

- *Yhteiskunnallinen näkökulma*, jossa pyrkimyksenä luoda yhteiskunta, jossa kaikilla on tasavertaiset mahdollisuudet osallistua eri elämänalueille, kuten koulutukseen, työelämään, ja yhteisön toimintaan, riippumatta henkilön taustasta, kyvyistä tai erityistarpeista (Hargreaves & Fullan 1998).
- *Koulutuspoliittinen ja lainsäädännöllinen ideologia* (UNESCO 1990, 1994, 2017), jota toteuttavien toimenpiteiden tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta, estää syrjintää ja myötävaikuttaa kaikkien ihmisten oikeuksien toteutumista.
- *Kouluksellinen näkökulma*, jonka yhteydessä se tarkoittaa kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden oikeutta opiskella samassa koulu- ja oppilaitosympäristössä saaden sinne tarvittavat tukitoimet.

Mitä tulee mieleen sanasta inkluusio?

”Että kaikille
hänelle
sopivalla
tavalla”

”Kaunis ajatus,
mutta vaikea
toteuttaa”

”Kyllähän meillä on
niinkuin ihan eri tasoisia
opiskelijoita ja eri
taustaltaan olevia
opiskelijoita sekaisin ja
yhdessä”

”...kaikki kokee olevansa
yhteisön jäseniä ja, että
heitä kuullaan ja niinku et
on vaikutusmahdollisuuksia
sekä yhteiseen, että
omaan, mitä tekeekin”

Koulutuksellisen inklusion laaja näkökulma

Taustalla normatiiviset dokumentit; lait, asetukset, sekä tutkinnonperusteet ja opetussuunnitelmat.

Booth & Ainscow (2002): *Index for Inclusion: developing learning and participation in schools.*

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

1

Inklusiivinen toimintakulttuuri arvoineen

- Yhteisöllisyyden rakentaminen
- Inklusiivisten arvojen vahvistaminen

2

Osallistavan opetuksen toimintaperiaatteet

- Kaikille yhteinen koulu
- Moninaisuuden tukeminen

3

Inklusiiviset käytänteet

- Opetuksen järjestäminen
- Resurssien uudelleenarviointi ja -organisointi

Booth & Ainscow (2002): *Index for Inclusion: developing learning and participation in schools.*

1

Inklusiivinen toimintakulttuuri arvoineen

- Yhteisöllisyyden rakentaminen
- Inklusiivisten arvojen vahvistaminen

Hyväksytyksi tulemisen kokemus

Osallisuuden kokemus

Rohkaisu ja kannustaminen

Tasa-arvoinen toiminta

Toisen kunnioittaminen

Yhdenvertaisuus

Yhteinen keskustelu ja suunnittelu

Yhteinen kieli kommunikaatiossa ja vertaistuki

2

Osallistavan opetuksen toimintaperiaatteet

- Kaikille yhteinen koulu
- Moninaisuuden tukeminen

Opettajien kyvyt ja osaaminen

Opiskelijoiden sitoutuminen opiskeluun ja tarjottavaan tukeen

Opiskeluhuollon palveluiden saatavuus

Opiskelun tukitoimien saatavuus opintojen eri vaiheissa

Ryhmäkoheesio

3

Inklusiiviset käytänteet

- Opetuksen järjestäminen
- Resurssien uudelleenarviointi ja -organisointi

Opetuksen järjestäminen yhteistoiminnallisesti

Opettajien asiantuntijuuden laaja hyödyntäminen

Opiskelijoiden ohjaaminen ja kannustaminen vastuunottamiseen omasta opiskelustaan

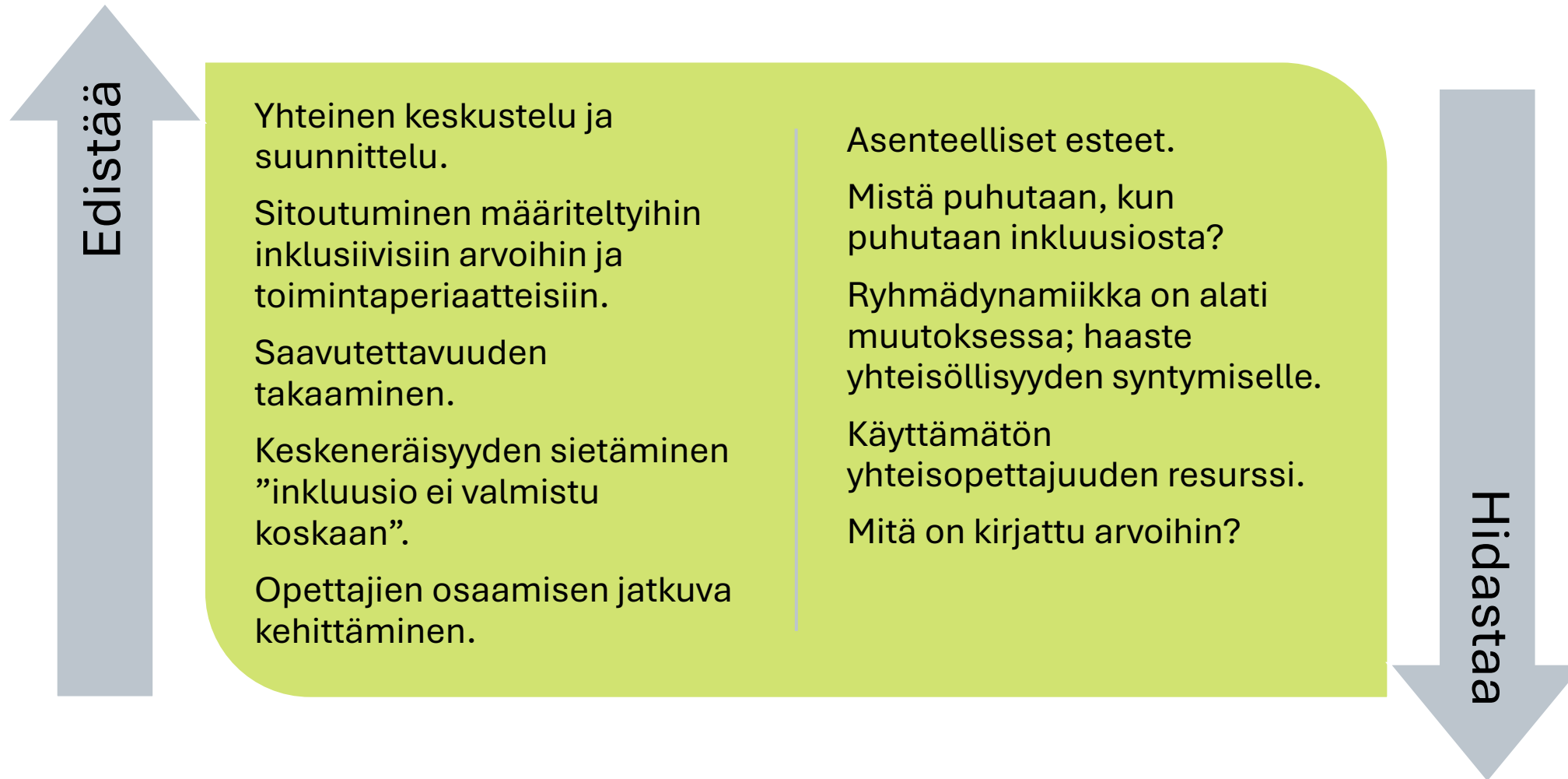
Opettajien työajan käyttö

Pedagoginen saavutettavuus

Vertaisohjauksen hyödyntäminen oppimistilanteissa

Yhteisopettajuus

Inklusiivisuutta edistävät ja hidastavat tekijät

Johtopäätöksiä

- Ammatillinen koulutus on lähtökohtaisesti inklusiivinen
- Haasteena, että rajautuu koskemaan vain tukea tarvitsevia
- Inklusiivisia toimintatapoja ei aina tunnisteta
- Opettajat kaipaavat jaettua ymmärrystä inklusiosta
- Inklusiokeskustelua on hyvä edelleen jatkaa, ja sitä pitää jatkaa
- Inklusiivisessa oppilaitoksessa on kaikille opiskelijoille tarjolla monenlaisia vaihtoehtoja; myös lahjakkaiden opiskelijoiden huomiointi
- Inklusion edistäminen ei ole yksittäisen opettajan asia
- Ilman oppilaitosjohdon tukea ja sitoutumista ei inklusiivisuus etene.

Seppälä, M., Kuusisto, E., & Mäkihonko, M. (2024). Ammatillisen koulutuksen opettajat ja inklusio. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja*, 26(3), 48–69. <https://doi.org/10.54329/akakk.148290>

INKLU

Lähteet

Ainscow, M., Booth, T. & Dyson, A. (2006). *Improving schools, developing inclusion*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203967157>

Ainscow, M., & Miles, S. (2009). Developing inclusive education systems: How can we move policies forward. *La educación inclusiva: de la exclusión a la plena participación de todo el alumnado* (p. 167-170).

Booth, T. (2011). The name of the rose: Inclusive values into action in teacher education. *Prospects*, 41, 303-318.

Booth, T., & Ainscow, M. (2002). *Index for inclusion: Developing learning and participation in schools*. 2. painos. Centre for Studies on Inclusive Education u.a.

Booth, T. & Ainscow, M. (2016). *Index for Inclusion – a guide to school development led by inclusive values*. 4. painos. Index for Inclusion Network.

Seppälä, M., Kuusisto, E., & Mäkihonko, M. (2024). Ammatillisen koulutuksen opettajat ja inklusio. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja*, 26(3), 48–69. <https://doi.org/10.54329/akakk.148290>

Inklusiivisia käytänteitä ammattillisessa koulutuksessa

Anne Lindström, erityisopettaja
Koulutuskeskus Salpaus

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Arvot ja asenteet inklusiivisuuden lähtökohtana

Salpauksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta poimittua:

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat ihmisen perusoikeuksia.

Kaikilla Koulutuskeskus Salpauksessa opiskelevilla ja työskentelevillä on tasavertaiset mahdollisuudet opiskeluun ja työntekoon erilaisissa opiskelu- ja työympäristöissä.

Jokaisella opiskelijalla on oikeus tasa-arvoiseen ja yhdenvertaiseen kohteluun opintojensa aikana.

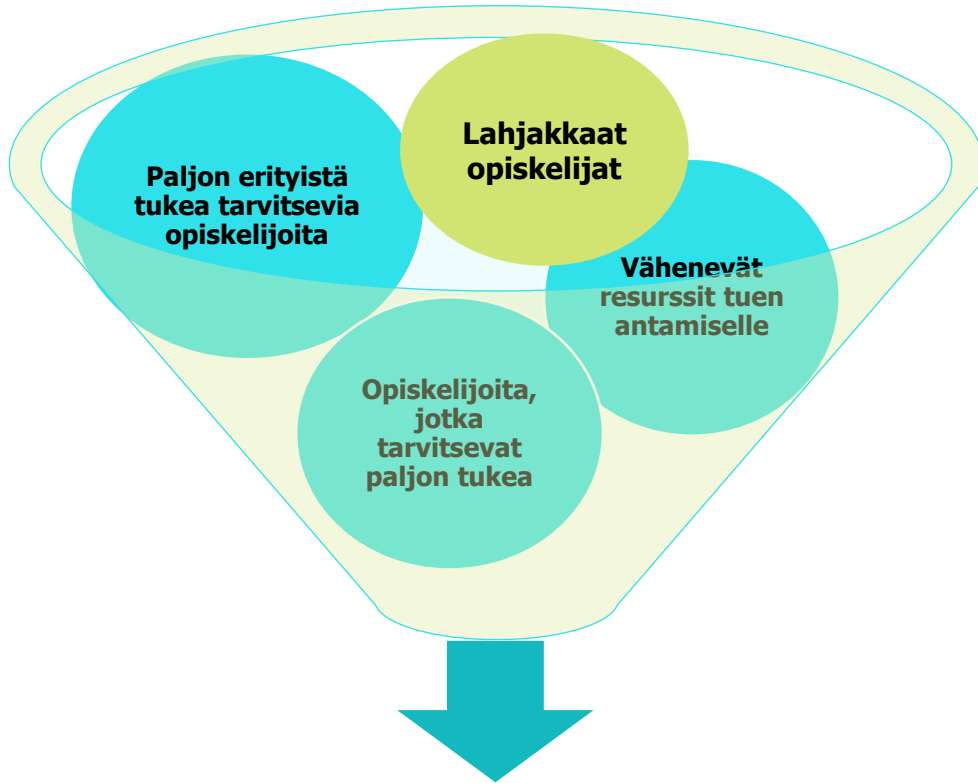
Jokainen on arvokas ihminen ja jokaisella on lupa olla omanlaisensa sekä tulla kunnioitetuksi juuri sellaisena kuin on.

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Inklusiivisuus muutosten keskellä

Ammatillisen koulutuksen laki uudistuu:

63§ **Opiskelijalla on oikeus oppimisen tukeen**, jota hän tarvitsee tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi.

64 § **Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen**, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi säännöllistä tai pitkäaikaista erityisopetusta tutkinnon tai koulutuksen mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi eikä 63 §:ssä tarkoitettu oppimisen tuki ole riittävää opiskelijan tuen tarpeiden kannalta. Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen myös työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa.

Miten varmistamme, että inklusiivisuus toteutuu oppilaitoksessa?

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Henkilöstön osaamisen vahvistamisella kohti inklusiivista toimintaa

Erityisen tuen koulutuspaketti

Salpauksessa käyttöön koko opetus- ja ohjaushenkilöstölle

Räätälöidyt koulutukset opiskelijan tukeen

Opettajat ja taitovalmentajat
Ravintola- ja kiinteistöpalvelut
Erityisopettajat ja opinto-ohjaajat

Osaamista paljon tukea tarvitsevan opiskelijan tukemiseen

Ravintola- ja cateringala ja logistiikka-ala (pilottialat)

Erityisen tuen osaamisen kehittämisen malli

Varmistetaan riittävä osaaminen myös tulevaisuudessa
Perehdytys- ja koulutuspaketti

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Erilaisten opiskelijoiden inklusiivinen tuki

Paljon tukea tarvitseva opiskelija

Yhteistyö ammatillisen erityisoppilaitoksen kanssa

- Yhteisopettajuuden kehittäminen
- Joustavat opintopolut eri oppilaitosten välillä
- YTO-opinnot

Lahjakas opiskelija

Yhteistyö AMK:n, lukion ja urheiluvalmennuksen kanssa

- MOTARI-opinnot ammattikorkeakouluun
- Kaksoistutkinto
- Urheiluamis

Yhteistyötä vahvistamalla kohti inklusiivisempaa oppilaitosta

Erityisopettajan
konsultatiivinen
työote

Opettajan ja
erityisopettajan
yhteistyön
vahvistaminen esim.
HOKS- prosessin
yhteistyömalli

Yhteisopettajuus

Yhteinen
suunnittelu

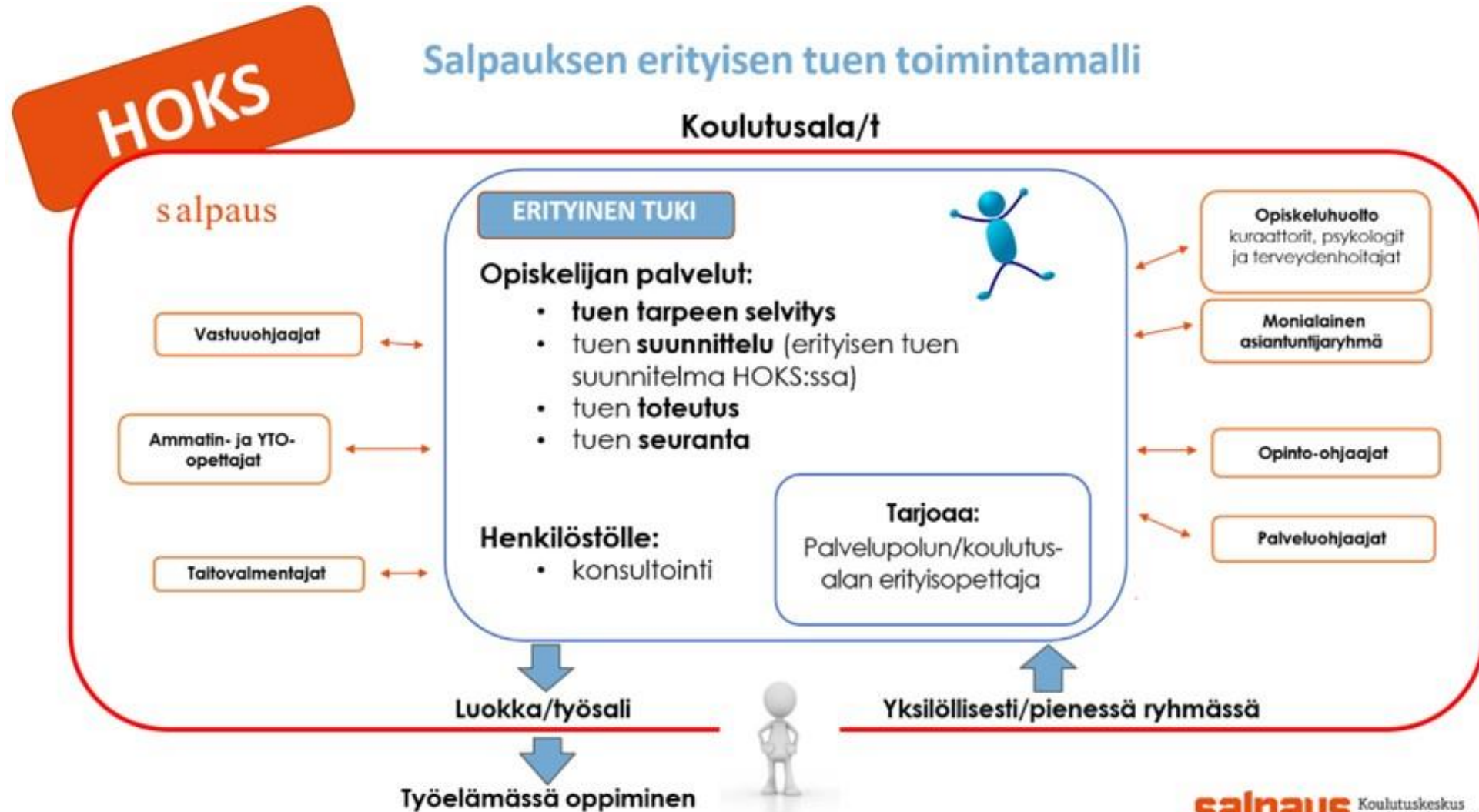
Oppimisen
tuki
työpaikalle

Perehdytys ja tuki
työpaikkaohjaajalle

Erityinen tuki
työelämässä
oppimisen aikana

Rakenteet inklusiivisuuden tukena

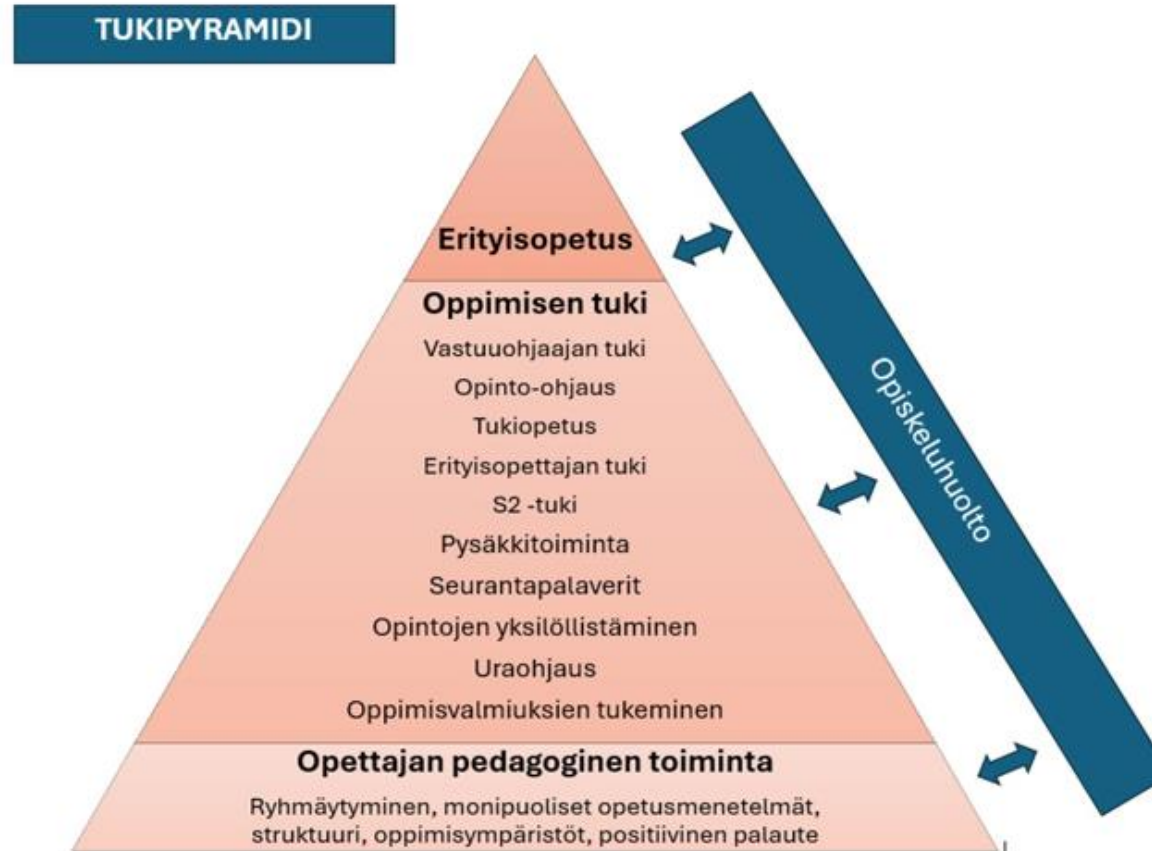

salpaus Koulutuskeskus
Further Education

INKLU

 Euroopan unionin
osarahoittama

Toiminnan kehittäminen inklusiivisemmaksi

Arvoista ja asenteista inklusiivisiksi käytänteiksi

Oppimisen tuen lakiuudistus ja inkluisio

Seija Eskola, lehtori

Jyväskylän ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Oppimisen tuen uudistuksen tavoitteet ja inklusio

Oppimisen tuki – lakiuudistuksen tavoitteet (1.8.2026 ->)

- Tavoitteena on varmistaa **jokaiselle opiskelijalle** riittävät ammatilliset ja sivistykselliset valmiudet sekä työelämätaidot siirtyä opintojen jälkeen työelämään tai jatko-opintoihin sekä ehkäistä keskeyttämistä.
- **Opiskelijalla oikeus saada** matalan kynnyksen **oppimisen tukea** koko tutkintokoulutuksen ajan saavuttaakseen opiskelulle asetetut tavoitteet.
- **Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen**, jos hän tarvitsee oppimisvaikeuksien vuoksi säännöllistä ja pitkäaikaista erityisopetusta tutkinnon tai koulutuksen mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi, eikä oppimisen tuki olisi riittävää.

Inklusiivinen ammatillinen koulutus

- Kaikille yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ja menestyä.
- Tarkoituksena edistää yhdenvertaisuutta, estää syrjintää ja myötävaikuttaa kaikkien ihmisten oikeuksien toteutumista. (UNESCO 1990, 1994, 2017)
- Kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden oikeus opiskella samassa koulu- ja oppilaitosympäristössä saaden sinne tarvittavat tukitoimet. (Seppälä 2025)

Oppimisen tuen lakiuudistus - rakenteet ja käytänteet

Oppimisen tuki

- Ennaltaehkäisevää, tuen tarpeen ilmettyä annettavaa tukea
- Matalan kynnyksen tukea
- Opettajan antamaa tukiopetusta, muun opetus- ja ohjaus-henkilöstön antamaa tukea ja ohjausta sekä matalan kynnyksen erityistä tukea
- Osana tutkintoa opiskelijan arjessa
- Selkeät rakenteet ja toimintatavat

Erityinen tuki

- Vahvempia tuen tarpeita omaavien opiskelijoiden tuki (päättös erityisestä tuesta)
- Erityisopettajan antama erityisopetusta
- Lisäksi erityisopettajan konsultointiin perustuvaa opetus- ja ohjaushenkilöstön tukea
- Tukea myös työelämässä järjestettävässä koulutuksessa
- Opintojen ja hyvinvoinnin edistämistä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon, kuntoutuspalveluiden ja muiden kanssa

Vaativa erityinen tuki

- Opiskelijoille, joilla on vaikeita oppimisvaikeuksia taikka vaikea vamma tai sairaus, joiden vuoksi opiskelija tarvitsee yksilöllistä, laaja-alaista ja monipuolista erityistä tukea.
- Ammatillisissa erityisoppilaitoksissa ja rajatun vaativan erityisen tuen oppilaitoksissa

HOKS, opinto-ohjaus, yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yhteenvetoa – oppimisen tuen lakiuudistus ja inkluusio

**Kohti inklusiivista
ammattillista koulutusta**

- Uudistuksen tavoitteena on varmistaa **jokaiselle opiskelijalle** riittävät ammatilliset ja sivistykselliset valmiudet sekä työelämätaidot siirtyä opintojen jälkeen työelämään tai jatko-opintoihin
- Opiskelijan oikeus oppimisen tukeen ja erityiseen tukeen, kun hän sitä tarvitsee
- Henkilökohtaistaminen ja mahdollisuus yksilölliseen opintopolkuun
- Yhteistyö opetus- ja ohjaushenkilöstön sekä opiskeluhuollon kanssa

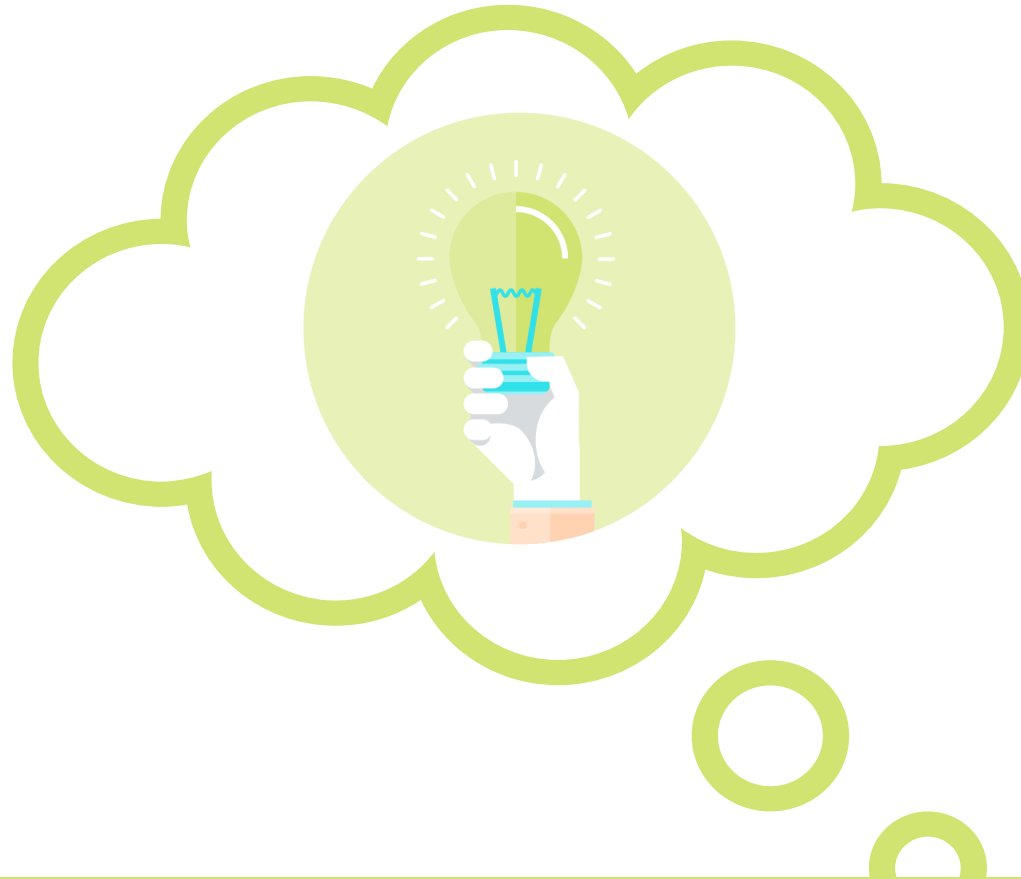
Mutta:

- Inklusiota käsitteenä tai tavoitteena ei löydy ammatillisesta koulutusta koskevassa hallitusohjelman linjauksissa, lainsäädännössä, taustamuistiossa eikä määräyksissä
- Inklusiivinen pedagogiikka ja oppimisympäristöt?
- Vaativaa erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat: erilliset oppilaitokset?
- Työelämän mukaan ottaminen?

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Miten sinä edistät inklusiivisuutta omalla toiminnallasi omassa työssäsi?

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU

Webinaarisarjassa tulossa

- **Monia tapoja oppimisen tukemiseen ammatillisessa koulutuksessa - hyviä käytänteitä ja keinoja, to 9.10. klo 15-16**
- **Työelämässä oppimisen ja työllistymisen tukeminen, to 20.11. klo 15-16**
- Oppimisen tuki ja opettajan osaaminen 12/25
- Vaativaa erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat tavallisissa amiksissa – Miten opinnot saadaan onnistumaan 1/26
- Katsaus osaamisen arvioinnin mukautukseen 1/26
- Erityisopettajan osaaminen ja työnkuva – avain onnistuneeseen tukeen 2/26
- Esihenkilön ja johdon rooli erityisen tuen toimeenpanossa ja toteuttamisessa 3/26
- Mikä on laatua erityisessä tuessa? Miten sitä arvioidaan? 4/26

Kiitos!

Seuraa kehittämistyötämme ja tule mukaan yhteistyöhön!

www.jamk.fi/inklu

Seija Eskola
projektipäällikkö
INKLU Kohti inklusiivista ammatillista koulutusta -hanke
etunimi.sukunimi@jamk.fi

Palautelinkki lähetetään kaikille osallistujille.

Euroopan unionin
osarahoittama

INKLU